

מדת בדת

לע"נ הגאון ר' מנשה בן רבי אליעזר שוואב זצוק"ל
הערות והצנחות טל' 0548449853 או מייל MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 356 פרשת בהר תשע"ט

בכורות ל-לו

ומחומרי ב"ה, וקשה שבמסכת עדויות זה לא נמנה מקולי ב"ש, ויש לומר שגורסים בדעת ב"ה שבין למשקין ובין לכסות ל' יום.
שנו בברייתא שמי שבא לקבל דברי חברות צריך לקבל בפני ג' חברים אך בניו ובני ביתו לא צריכים לקבל בפני ג' חברים, ורשב"ג סובר שגם בניו ובני ביתו צריכים לקבל בפני ג' חברים שאינו דומה חבר שקיבל לבן של חבר שקבלתו מכח אביו.

שנו בברייתא שצריך לקבל חברות בפני ג' וגם ת"ח צריך בפני ג' חברים אך זקן ויושב בישיבה אינו צריך לקבל בפני ג' חברים כי כבר קיבל כשישב, ואבא שאול אומר שגם ת"ח לא צריך לקבל בפני ג' חברים ולא עוד אלא שאם אחרים מקבלים לפניו, ור' יוחנן אמר שברייתא זו נשנתה בימי בנו של ר' חנינא בן אנטיגנוס.

לר' יהודה ור' יוסי היה ספק בהלכות טהרות והחכמים שלחו לבנו של ר' חנינא בן אנטיגנוס והודיעו לו שיעיין בה ומצאורו טוען טהרות והוא הושיב תלמיד משלו לשמור על הטהרות והוא עיין בזה ובאו ואמרו לר' יוסי ור' יהודה ור' יהודה אמר שר' חנינא אביו ביזה ת"ח וגם הוא מבזה ת"ח ור' יוסי אמר שכבוד הזקן מונח במקומו שלא היה לו כוונה לבזות אלא שמיום שחבר ביהמ"ק נהגו הכהנים סלסול בעצמם לא למסור טהרות לכל אדם.

שנו בברייתא שאם חבר מת בניו ואשתו בחזקתם עד שיחשדו וכן חצר שמוכרים בה תכלת היא בחזקתה עד שהיא תפסל.

שנו בברייתא שאשת עם הארץ שנשאה לחבר וכן בת עם הארץ שנישאה לחבר וכן עבדו של עם הארץ שנמכר לחבר הם צריכים לקבל דברי חברות בתחלה, אך אשת חבר שנשאה לעם הארץ או בתו של חבר שנשאה לעם הארץ ועבדו של חבר שנמכר לעם הארץ אינם צריכים לקבל דברי חברות בתחילה, ור"מ אומר שהם צריכים לקבל עליהם דברי חברות לכתחילה ור"ש בן אלעזר אמר בשם ר"מ שהיה מעשה באשה שנשאה לחבר והיא היתה קושרת לו תפילין ואח"כ נשאה עם הארץ והיא קשרה לו קשרי מוכס.

דף לא שנו בברייתא שלר"מ מי שקיבל עליו חברות או כהונה ולויה וחזרו בהם לא מקבלים אותו עולמית, ור' יהודה סובר שאם חזרו בהם בהסתר לא מקבלים אותם ואם חזרו בפרהסיא מקבלים אותם, ויש אומרים שאם עשו דבריהם בהסתר מקבלים אותם אך אם עשו בפרהסיא לא מקבלים אותם, ור"ש ור' יהושע בן קרחה אומרים שגם אם עשו בפרהסיא מקבלים אותם שנאמר שובר בנים שובבים, ואמר ר' יצחק איש כפר עכו בשם ר' יוחנן שהלכה כאותו הזוג.

שנו בברייתא שבתחילה אמרו שחבר שנעשה גבאי של המלך דוחים אותו מחברות ואם פרש מגבאותו לא מקבלים אותו וחזרו לומר שאם פרש הוא ככל אדם.

חכמים הוצרכו לשאול את רב הונא בר חיאי ונכנסו אליו רבה ורב יוסף ועוד ד' מאות זוגות תלמידים וכששמעו שהם באים קשר להם ד' מאות כסאות, אח"כ הם שמעו שהוא נעשה גבאי ושלחו לו שילך לחשיבותו כמוכס ולא נלך אליו והוא שלח להם שהוא חוזר בו ורב יוסף לא הלך ששנינו פירש לא מקבלים אותו, ורבה הלך ששנינו שחזרו לומר פירש הוא ככל אדם.

שנו בברייתא שאדם יכול לראות את כל הבכורות חוץ משל עצמו אך יכול לראות את קדשיו ומעשרותיו ולהשאל על טהרותיו, ולכאורה ברואה את כל הבכורות לא מדובר שרואה לבד ואם מדובר בג' אנשים והוא בתוכם הוא לא יחשד להורות שלא כדין שהרי שנינו שאם מיאנה או חלצה בפניו ישאנה מפני שהם ב"ד, ויש לומר שמדובר שרואה ביחיד וכדברי רב חסדא בשם ר' יוחנן שיחיד מומחה יכול לראות בכורות, ובכ"ז הוא יכול לראות את קדשיו שהוא בכל מקרה יכול להתיר ע"י שאלה ולכן לא יחשד על כך, ובמעשר בהמה יש לו מיגו שיכול לעשות מום בכל עדרו, והוא נאמן על טהרותיו שבכל מקרה הם ראויים לו בימי טומאתו.

פרק כל פסולי המוקדשים

משנה כל קדשים שנפסלו במום ניתן למכרם באטליו ולהשחט באטליו ונשקלים בליטרא חוץ ממכור ומעשר שהנאתם לבעלים ופסולי המוקדשים הנאתם להקדש ומותר לשקול בככור בשור קודש כנגד מנה של חולין שכבר נשקלה בפני עצמה.

עמוד ב גמרא יש לדקדק בדברי המשנה שפסולי המוקדשים הנאתם להקדש אם מדובר אחר פדיון ודאי הנאתם לבעלים ואם מדובר

דף ל טבח אחד היה חשוד למכור את חלב הירך כחלב של הכנתא שהוא טהור, ורבא קנס אותו שהוא לא ימכור אפילו אגוזים, ורב פפא אמר לו שאם קנסת כר' יהודה יש לקנוס אפילו מים ומלח, אמר לו רבא שאפילו לר"ש יש לקנוס באיסור עצמו שהוא היה מפתה את בני השוחטים באגוזים כדי שיביאו לו את חלב הירך ואז הוא מכר את זה כחלב טהור.

משנה מי שחשוד על שביעית לא נעשה חשוד על מעשרות ומי שחשוד על מעשרות אינו חשוד על השביעית, מי שחשוד על מעשרות ושביעית הוא חשוד אף לטהרות, ומי שחשוד על טהרות אינו חשוד על שביעית ומעשרות, והכלל הוא שמי שחשוד על דבר אינו יכול לדון ולהעיד בו. **גמרא** יש מי שחשוד יותר על מעשרות משביעית ושביעית לא צריכה חומה, ויש שחשוד יותר בשביעית ממעשר שבמעשר יש פדיון ובשביעית אין פדיון לכן היא חמורה יותר.

מי שחשוד על מעשרות ושביעית ודאי הוא חשוד על טהרות כי אם הוא נחשד לעבור על דאורייתא כ"ש שהוא חשוד לעבור על דרבנן, ומי שחשוד על טהרות שהם רק מדרבנן אינו חשוד לעבור על דאורייתא, ויש להקשות ממה ששנינו שהנאמן על טהרות נאמן על שביעית משמע שאם הוא חשוד על טהרות הוא חשוד על שביעית, ור' אילעא מבאר שהמשנה מדברת כשראינו שהוא מחמיר בשביעית ומעשר בביתו אפילו בצינעא שאין לומר שהוא עושה רק לפניו, ור' ינאי בן ר' ישמעאל מבאר שהברייתא מדברת באופן שראינו שהוא חשוד על שביעית וטהרות וקיבל עליו להזהר בשניהם ואם ראינו שאח"כ הוא נחשד על אחד מהם אפילו על טהרות הקל הוא נחשד גם על שביעית החמורה, ורבה בר בר חנה מבאר בשם ר' יוחנן שמשנתנו סתמא כדעת ר"ע אך לחכמים החשוד על שביעית הוא חמורה יותר שאחד קרא לחבירו גר בן גיורת והוא ענה לו יבא עלי שכר שאיני אוכל פירות שביעית כמותך, וללישנא בתרא רבה בר בר חנה אמר בשם ר' יוחנן שהמשנה סתמא כר"ע אך לדעת חכמים החשוד על מעשר חשוד גם על שביעית וזה כדעת ר"מ שהחשוד לאיסור אחד הוא נחשד לכל התורה כולה.

ר' יונה ור' ירמיה הני תלמידי ר' זעירא ויש אומרים שר' יונה ור' זעירא תלמידי ר' יוחנן נחלקו שאמר שלחכמים החשוד על שביעית **עמוד ב** חשוד על המעשר וכ"ש שהחשוד על מעשר חשוד על שביעית וזה כר' יהודה ששביעית חמורה יותר ואחד אמר שהחשוד על מעשר חשוד על שביעית וחכמים זה כר"מ ששנינו שלר"מ אם עם הארץ קיבל עליו דברי חברות והוא נחשד לדבר אחד הוא נחשד לכל התורה וחכמים סוברים שהוא נחשד רק לאותו דבר, אך גר שקיבל עליו דברי תורה אפילו אם נחשד על דבר אחד הוא נחשד לכל התורה אך הוא כישראל מומר לענין שאם קידש הקידושין חלים.

שנו בברייתא שמי שקיבל עליו דברי חברות חוץ מדבר אחד לא מקבלים אותו ועכו"ם שבא לקבל דברי תורה חוץ מדבר אחד לא מקבלים אותו ור' יוסי בן ר' יהודה אומר שאפילו אם הוא לא מקבל עליו אפילו דקדוק אחד מדברי סופרים לא מקבלים אותו, וכן בן לוי שבא לקבל דברי לויה וכהן שבא לקבל דברי כהונה חוץ מדבר אחד לא מקבלים אותו שכתוב המקריב את דם השלמים ונאמר בעבודה שמסורה לבני אהרן שכהן שאינו מודה בה אין לו חלק בכהונה.

שנו בברייתא שמי שבא לקבל עליו דברי חברות אם ראינו שהוא נוהג בזה אפילו בצינעא בתוך ביתו מקבלים אותו ואח"כ מלמדים אותו ואם לא מלמדים אותו ואח"כ מקבלים אותו ורשב"י אומר שבכל מקרה מקבלים אותו והוא ילמד כדרכו וילך.

שנו בברייתא שבתחילה מקבלים אדם שמחמיר בנטילת ידים לאכילה וקודם תרומה ואח"כ מקבלים לטהרות ואם אמר שהוא מקבל רק לכן מקבלים אותו ואם הוא קיבל לטהרות ולא לכל נטילת ידים לא מקבלים אותו אף לטהרות.

שנו בברייתא שלב"ש מקבלים לטהרות של משקים כשנהג חברות עד ל' יום ולהחזיק את כסותו בטהרות צריך י"ב חודש ולב"ה גם למשקים צריך י"ב חודש ולגירסא זו יוצא שזה מקולי ב"ש

לפני פדיון לא ניתן לשחטם שהרי הם צריכים העמדה והערכה וזה מובן רק למ"ד שקדשי מזבח אינם בכלל הצורך להעמדה והערכה אך זה קשה למ"ד שגם בקדשי מזבח צריך העמדה והערכה, ויש לומר שמדובר לאחר פדיון והנאתם להקדש הכוונה בפדיון עצמו שכיון שמותר למכרם ולשחטם באטליז ולהשקל בליטרא לכן הוא מוסיף מתחילה בפדיון.

משמע במשנה שבכור לא נמכר באטליז ובביתו הוא נמכר, וקשה שמעשר לא נמכר אף בביתו ששינוי שבכור נאמר רק לא תפדה ולכן הוא נמכר חי אך במעשר שנאמר לא יגאל ואינו נמכר כלל לא חי ולא שחוט לא תם ולא בעל מום, ורב ששת התקשה בלילה בדבר זה ובהשקמה הוא תירץ על כך מבריייתא שמדובר במעשר בהמה של יתומים ומותר למכור משום השבת אבידה, רב אידי היה משרתו של רב ששת ואחר שהוא שמע ממנו הוא אמר את זה בביהמ"ד אך לא בשם רב ששת והוא הקפיד עליו ואמר שמי שעקץ יעקצנו עקרב, והיה לרב ששת ענין בכך שיאמרו משמו כמו שאמר רב יהודה בשם רב על הפסוק אגורה באהלך עולמים איך אדם יכול לגור בשני עולמות אלא שדוד התפלל שיאמרו דבר שמועה מפיו בעוה"ז שר' יוחנן אמר בשם רשב"י שת"ח שמת ואומרים דבר שמועה משמו שפתותיו דובבות בקבר, ורב יצחק בר זעירי למד את זה מהפסוק וחכך כיון הטוב הולך לדודי למישרים דובב שפתי ישנים וזה כחומר של ענבים שכשארם נוגע בו הוא דובב כך ת"ח שאומרים דבר שמועה משמו שפתי דובבות בקבר.

הבריייתא שממנה הוכיח רב ששת היא מה ששינוי שמעשר בהמה של יתומים מותר למכרו וכשמוכר מעשר בהמה מבליעו בעורו וחלבו וגידו וקרניו, ומבאר אב"י שהכוונה למעשר בהמה של יתומים שהוא ימכר רק בהבלעה, ומשמע שמעשר של גדול לא ימכר אפילו בהבלעה ואף שלגבי אתרוג של שביעית שינוי מי שלוקח לולב מחבירו בשביעית נותן לו המוכר אתרוג במתנה ואם לא רצה לתת לו במתנה אמר רב הונא שמבליע לו דמי אתרוג בלולב, ויש לומר ששם לא מוכח שהאתרוג נמכר אך במעשר בהמה לא התירו כי מוכח שהוא מוכר את המעשר עצמו, ורבא מקשה מדוע כתוב בבריייתא פעמיים מעשר בהמה משמע שמדובר במעשר אף של גדול, ויש לבאר שמעשר בהמה של יתומים נמכר כדרכו אך של גדול ימכר אחר ששחטו בהבלעה, ורבא מוכיח את זה מהפסוק והיה הוא ותמורתו יהיה קודש לא יגאל שרק מחיים הוא עושה תמורה ועל זה מדובר שלא יגאל אך לאחר שחיטה הוא נגאל, ורבנן גזרו לאחר שחיטה משום קודם שחיטה והם גזרו רק במה שנישום מחיים,

דף לב ורבנן לא גזרו על עור וגידים שאינם נישומים מחיים וביתומים הם העמידו על דין תורה שניתן למכור, ורב שמואל בר יצחק סובר כרבא שהוא אמר מנין שמוכרים מעשר בהמה של יתומים שכתוב רק בכלל אות נפשך תזבח ואכלת בשר ומעשר הוא דבר שאין בו ברכה מחיים אלא לאחר שחיטה.

נחלקו ר' חייא ור"ש בן רבי אם יכול להבליע בעצמות ואין ביניהם מחלוקת אלא בדקה לא יכול להבליע כי אינם ראויים לכלום ובגסה שהעצמות ראויים יכול להבליע בהם, ועוד יש לומר ששניהם דברו בגסה אלא במקום של אחד השתמשו בעצמות ולכן יכול להבליע בהם ובמקומו של האחר לא השתמשו בעצמות ולכן לא מבליעים בהם.

רב חנינא אומר בשם רב ורב דימי אמר בשם ר' יוחנן מנין שמעשר לא נמכר כלל שכתוב במעשר לא יגאל וכן כתוב בחרמים לא יגאל וכמו ששם אסור מכירה כך מעשר לא ימכר, ואמר ר"נ בר יצחק לרב הונא בר רב יהושע שהגזירה שוה מופנית שאם לא אכן ניתן לפרוץ שחרמים חלים על הכל ואילו מעשר זה רק בבהמה, ולכאורה זה מופנה שלא צריך לכתוב לא יגאל בחרמים והיינו לומדים בבנין אב ממעשר שהוא קדוש ואינו נגאל כך חרמים, וא"כ לא יגאל הוא פנוי ללמד למעשר, אך יש לדחות שלא ילמדו חרמים ממעשר כי הוא חמור שהוא קדוש לפניו ולאחריו, אלא יש לומר שיכלו ללמוד חרמים מבכור שהוא קדוש ואינו נגאל כך חרמים וא"כ לא יגאל פנוי אך יש לפרוץ שבכור קדושתו מרחם אלא יש לומר שלא יגאל במעשר מותר שיכלו ללמוד בגורה שוה העברה העברה מבכור שכמו שבכור קדוש ואינו נגאל כך מעשר ולא יגאל במעשר מותר, אך יש לומר שגם במעשר לא יגאל אינו פנוי שהרי יש לפרוץ שבכור קדושתו מרחם, אלא יש לומר שוהעברת הוא מותר, אך יש להקשות שנלמד גם בכור בגזירה שוה גאולה גאולה מחרמים, ויש לומר שרק לא יגאל של מעשר הוא פנוי ולא של בכור, אך יש להקשות מדוע עדיף לומר שלא תפדה של בכור הוא לגופו ושל מעשר פנוי שנאמר להיפך שלא יגאל של מעשר לגופו ושל בכור

פנוי ללמוד מחרמים, ויש לומר שעדיף ללמוד גאולה מגאולה ולא פדיה מגאולה, אך קשה שאין נ"מ בגזירה שוה כמו ששנו אצל ר' ישמעאל שלומדים גזירה שוה שיבה מביאה כמו שבשב הכהן חולצים את נגעי הבית כך בובא הכהן חולצים, ויש לומר שזה דוקא כשאין דומה יותר אך אם יש דומה יותר לומדים מהדומה, אך קשה שנלמד בכור העברה העברה ממעשר שהרי גם מעשר למדו גאולה גאולה מחרמים ויש לומר שיש מיעוט בחרמים הוא ולא בכור ואין לדרוש הוא ולא מעשר שהרי במעשר נאמר לשון גאולה כמו חרמים, ורבא אומר שלא יגאל בחרמים מותר שהרי כשהחרם נמצא אצל הבעלים זה שייך להקדש וכשהוא אצל הכהן הוא כחולין כמו ששינוי שחרמים שבבית בעלים הם כהקדש לכל דבריהם שכתוב כל חרם קדש קדשים הוא לה' וכשנתנם לכהן הם כחולין לכל דבריהם שכתוב כל חרם בישראל לך יהיה, וכשכתוב לא יגאל **עמוד ב** בחרמים הוא מיותר ולומדים את זה למעשר ואין לומר שנלמד בכור מחרמים שהרי במעשר כתוב גאולה כמותו, ורב אשי מבאר שלא יגאל של מעשר הכוונה לא ימכר שהרי נאמר בפסוק והיה הוא ותמורתו יהיה קודש לא יגאל וכמו שבתמורה מדובר מחיים כך לגבי גאולה מדובר מחיים וא"כ לאחר שחיטה הוא נגאל אך זה לא יתכן שהרי צריך העמדה והערכה א"כ לא יגאל הכוונה לא ימכר, אך סברא זו היא רק למ"ד שקדשי מזבח הם בכלל העמדה והערכה אך אם נאמר שהם לא בכלל העמדה והערכה אין הוכחה שלא יגאל הכוונה לא ימכר, ויש לומר שההוכחה היא שלא מצאנו דבר שמחיים אינו נפדה ולאחר שחיטה הוא נפדה, אך יש לדחות שמחיים שקדושתו חמורה אינו נפדה ולאחר שחיטה שקדושתו קלה יותר הוא יפדה אך יש לומר שזה ק"ו שאם מחיים שבכוחו לתפוס פדיונו ובכ"ז הוא לא נפדה ולאחר שחיטה שאין לו כוח לתפוס פדיונו הוא יפדה אלא מוכח שלא יגאל הכוונה לא ימכר, אך קשה מדוע התורה לא כתבה במפורש לא ימכר, ויש לומר שאם היה כתוב לא ימכר היינו אומרים שרק מכירה נאסרה כי זה דרך חול אך הוא יפדה שהרי הדמים הולכים להקדש לכן נאמר לא יגאל שהוא לא ימכר ולא יפדה.

משנה ב"ש אומרים שישראל לא ימנה עם כהן בכור בעל מום לאכלו וב"ה מתירים אפילו עכו"ם. **גמרא** משנתינו כדעת ר"ע ששינוי שב"ש אומרים שנמנים על בכור רק חבורה שכולה כהנים וב"ה אומרים אפילו זרים ור"ע מתיר אפילו עכו"ם, וב"ש למדו מהפסוק שנאמר בחזה ושוק ובשרם יהיה לך כמו ששם רק כהנים כך בכור רק כהנים.

דף לג וב"ה סוברים שזה נאמר בתם אך בבעל מום נאמר הטמא והטהור יחדיו יאכלנו ואם טמא שאינו אוכל בקדשים אוכל בכור ק"ו זר שאוכל בקדשים קלים שיאכל בכור אך ניתן לפרוץ שטמא הותר מכלל איסורו בעבודת ציבור וב"ה סוברים שזה לא פירכא כי אנו לא מדברים בעבודה אלא באכילה וזר עדיף מטמא, ור"ע מתיר גם לעכו"ם שלומדים מהפסוק כצבי וכאיל וכמו שצבי ואיל נאכלים לעכו"ם כך פסולים מותרים לעכו"ם, וב"ה סוברים שנאמרו ג' פעמים צבי ואיל מאחד לומדים כמו שדרשו ר' יצחק ור' אושעיא ומאחד לומדים כר"א הקפר ומאחד לומדים שכמו שצבי ואיל פטורים מבכורה כך פסולי המוקדשים פטורים מבכורה וא"כ לא לומדים מזה לרבות עכו"ם.

שנו בבריייתא שלב"ש לא מאכילים בכור לנדות וב"ה מתירים ב"ש למדו מהפסוק ובשרם יהיה לך וכמו שלא מאכילים חזה ושוק לנדות כך בכור לא נאכל לנדות, וב"ה סוברים שזה נאמר רק על תם אך בבעל מום נאמר הטמא והטהור יחדיו יאכלנו וב"ש סוברים שהפסוק הטמא והטהור נאמר על טומאה שלא יוצאת מגופו אך בטומאה שיוצאת מגופו הוא אסור בכור ומצאנו חילוק בין טומאה שיוצאת מגופו לשאינה יוצאת מגופו לגבי פסח שבא בטומאת מת שזבים ומצורעים וזבות נדות ויולדות אסורים בו, וב"ה סוברים שרק לגבי פסח יש חילוק שכתוב טמא נפש אך לגבי בכור כתוב טמא סתם וכולם מותרים בו.

שנו בבריייתא שהשוחט ביו"ט אסור להפשיט כדרכו דרך וגליו כדי שישאר העור בשלמות, וכן לא מרגילים בכור ובפסולי המוקדשים, וביו"ט מוכן שאסור כך כי זה טירחא שאינו צריך ולגבי בכור מבאר רב חסדא שזה כדעת ב"ש שאינו נאכל לנדות שהוא עדיין בקדושתו, ולגבי פסולי המוקדשים מבאר רב חסדא זה כדעת ר"א בן ר"ש ששינוי שאם היו לפניו שתי חטאות אחת תמימה ואחת בעלת מום התמימה תקרב ובעלת מום תפדה, ואם נשחטה בעלת מום אם קודם שנוזק דמה של התמימה היא מותרת ואם נוזק דמה של התמימה היא אסורה, ור"א בן ר"ש אומר שאפילו אם הבשר בקדרה ונוזק דמה של התמימה היא אסורה, ורב חסדא לא

העמיד את כל הברייתא כב"ש שיתכן שב"ש דברו רק על בכור שקדושתו מרחם ולא בפסולי המוקדשים שאין קדושתו מרחם עמוד ב ורב חסדא לא העמיד גם לגבי בכור כר"א בן ר"ש שיתכן שהוא דיבר רק על פסולי המוקדשים שיש לו כח לתפוס את פדיונו אך בבכור שאין בו פדיון לא ישאר בו קדושה, ויש להקשות וכי ר"א בן ר"ש לא סובר כמשנתנו שפסולי המוקדשים נמכרים באטליז ונשקלים בליטרא וא"כ עדיף להרויח להקדש ומבאר רב מרי בר רב כהנא שמה שמשביח בעור בהפשטה דרך רגליו הוא פוגם בבשר, בא"י ביארו בשם רבינא שמה שנאסר להרגיל בפסולי המוקדשים זה מטעם שהוא נראה כעובד עבודה בקדשים, ור' יוסי בר אבין מבאר שגזרו שהוא ישהה את הבהמה כדי לגדל עדרים עדרים.

משנה אם אחז דם בבכור לר' יהודה אפילו הוא יכול למות לא מקיזים לו וחכמים סוברים שיקיזו לו ובלבד שלא יעשה בו מום, ואם עשה בו מום לא ישחט עליו ולר"ש מותר להקיז אפילו במקום שעושה בו מום. **גמרא** שנו בברייתא שלר"מ אם אחז דם בבכור מקיזים רק במקום שלא עושה בו מום ולא במקום שעושה בו מום וחכמים מתירים להקיז אף כשעושה בו מום אך לא ישחט על אותו מום, ולר"ש יכול להשחט על אותו מום ור' יהודה סובר שלא מקיזים לו אפילו אם ימות, ר' אלעזר שנה לבנו ויש אומרים שר' חייא שנה לבנו שכמו שנחלקו לגבי בכור שאחזו דם כך נחלקו לגבי תרומה ששנינו שאם נולד ספק טומאה בחבית של תרומה ר"א סובר שאם החבית היתה במקום תורפה שיכולה להטמאות שם יניחנה במקום מוצנע ואם היא היתה מגולה יכסנה, ור' יהושע סובר שגם אם היתה במקום מוצנע יניחנה במקום תורפה ואם היהת מכוסה יגלנה ויכול לגרום לה טומאה, ור"ג אומר שלא יחדש בה דבר, ולכאורה ר"מ סובר כר"א ורבנן כר' יהושע ור' יהודה כר"ג, ויש לדחות שבבכור ר"מ אסר רק בידים אך לגבי חבית הוא יתיר לגרום טומאה כר' יהושע, ויתכן שגם ר"א שהחמיר בחבית שמא אליהו יטהרנה והוא יקל בבכור כרבנן שאם לא יקיזו הוא ימות, ויתכן שרבנן שהקילו בבכור שאם לא יקיזו הוא ימות בכ"ז הם יחמירו בחבית כר"א שמא אליהו יטהרנה ור' יהודה שהחמיר בבכור כי זה מעשה בידים ויתכן שבחבית הוא יקל כר' יהושע שזה רק גרם טומאה, ור"ג שמחמיר בחבית כי יתכן שאליהו יטהרנה אך יתכן שבבכור הוא יקל כרבנן שאם לא יקיזו הוא ימות, ועוד שבבכור ובחבית נחלקו בפסוקים כמו שאמר ר' חייא בר אבא בשם ר' יוחנן שלכו"ע המחמץ אחר מחמץ במנחה חייב, שכתוב לא תאפה חמץ ולא תעשה, ומסרס אחר מסרס חייב שכתוב ומעוך וכתות ונתוק וכרות אם על כורת חייב ק"ו שחייב על מנתק אלא הפסוק מלמד שהמנתק אחר כורת חייב, ונחלקו במטיל מום בבעל מום שר"מ אסר שהוא דרש בפסוק לא יִהְיֶה לָא יִהְיֶה וחכמים למדו מהפסוק תמים יהיה לרצון ור"מ למד מזה למעט בעל מום מעיקרו, אך לכאורה זה פשוט שהרי הוא כדקל בעלמא אלא זה בא למעט פסולי המוקדשים לאחר פדיונם שלא נאמר שכמו שהם נאסרו בגיזה ועבודה כך יאסרו לעשות בהם מום קמ"ל שמותר, ולרבנן לומדים מהפסוק כי מום לא יהיה לאסור בגרמא כמו ששנינו על הפסוק כל מום לא יהיה

דף לד ומשה שלא יתן בו מום ומנין שאסור להביא דבילה ובצק ולהניח באזנו כדי שכלב יבא ויאכלנה שכתוב מום וכל מום, ולגבי טהרת תרומה יש לבאר כמו שאמר רב יהודה בשם שמואל וכן אמר ר"ל וכן אמר ר"נ בשם רבה בר אבהו שנחלקו בפסוק ואני נתתי לך את משמרת תרומותי ולר"א זה נאמר על שתי תרומות טהורה ותלויה שגם על תלויה נאמר שצריך שימור, ור' יהושע דרש שכתוב תרומתי, אך קשה שיוצא לפ"ז שר"א סובר יש אם למקרא וקשה ממה ששנינו על הפסוק באמה עבריה בבגדו בה ודרש ר"ע שאחרי שפרש האדון את טליתו עליה ליעוד אין האב יכול למכור, ור"א דרש שכיון שבגדו בה האב במכירתה הוא לא יכול לשוב ולמכרה, אלא יש לומר שנחלקו בתרומה שלר' יהושע רק את הראויה לך שמור ולא את שאינה ראויה לך ור"א סבר שגם התלויה היא ראויה שמא יבא אליה ויטהרנה.

רב יהודה אמר בשם שמואל שהלכה כר"ש והקשה ר"נ בר יצחק שאם כונתו לר"ש של משנתנו זה פשוט ושמואל לא צריך לחדש את זה שהרי ר' חייא בר אשי אמר בשם רב שהלכה כר' יהודה וכן אמר בר חנין בשם שמואל שהלכה כר"ש ורב חייא בר אבין שנה בלי שמות תלמידיהם שרב פסק כר' יהודה ושמואל פסק כר"ש, אלא מדובר על ר"ש בברייתא שנשחט על אותו מום, וכך שנה רב שישא בר רב אידי שרב יהודה אמר בשם שמואל שהלכה כר"ש.

משנה ר"א אומר שכהן שצרם אזנו של בכור לא ישחט לעולם וחכמים אומרים שהוא ישחט על מום אחר. **גמרא** יש להקשות וכי

ר"א קנס לעולם הרי שנינו שאם היתה בהרת ונקצצה הוא טהור **עמוד ב** ואם קצץ אותה בכיונה לר"א הוא יטהר כשילוד לו נגע אחר וחכמים סוברים שהוא יטהר רק כשתפרח בכלולו או שהבהרת תתמעט מגריס, רבה ורב יוסף מבארים שר"א סובר שרק בממונו קונסים אותו לעולם שהרי אם נתיר ע"י מום אחר הוא לא מפסיד כלל אך בגופו לא קנסו שממילא הוא חושש שלא יהיה בו לעולם נגע נוסף ומוטב לו להניח את זה, ורבא מקשה וכי לא קשה גם מרבנן על רבנן ויש לומר שלא קשה על ר"א כמו שאמרו רבה ורב יוסף וגם על רבנן לא קשה שבכל מקום קנסו לפי מה שעשה שבאותו מום שעשה קנסוהו ולא על מום אחר, וכן באותה קציצה שעשה שרצה לטהר עצמו קנסוהו לעולם.

רב פפא מסתפק אם ר"א אמר יטהר או שהוא אמר ויטהר והנ"מ היא בחתן ששנינו שחתן שנראה בו נגע נותנים לו ז' ימים לו לאיצטליתו ולכסותו וברגל נותנים לו את כל ימי הרגל ואם שנו יטהר לא ימנו לו מהראשון ולנגע השני יחכו עד ז' ימי המשטה ואם נגרוס ויטהר הרי לא חל השני כל עוד הוא לא נטהר מהראשון, ונשאר בתיקו.

ר' ירמיה שאל את ר' זירא מה הדין כשאדם שצרם אוזן בבכור מת האם קונסים את בנו אחריו או לא שאמנם במוכר עבדו לעכו"ם קנסו את בנו אחריו כי כל יום הוא מפקיעו ממצוות, ולגבי כוון מלאכתו במועד לא קנסו את בנו אחריו כי הוא לא עשה איסור, והספק כאן האם קנסו רק אותו והרי הוא נפטר או שקנסו את ממונו והממון עדיין קיים, אמר לו ר' זירא הרי שנינו שאם נטל קוצים משדה בשביעית יכול לזרע אותה במוצאי שביעית ואם הזדבלה ע"י עגלות זבל או שנדיירה ע"י דיר בהמות לא יזרע במוצאי שביעית ור' יוסי בר' חנינא אמר שאם זיבלה בשביעית ומת בנו יכול לזרע אותה ורואים שקנסו אותו ולא את בנו.

דף לה אביי אומר שאם טימא טהרותיו של חברו ומת לא קנסו את בנו אחריו כי היזק שאינו ניכר לא שמו היזק וקנסו רק אותו ולא את בנו.

משנה היה זכר של רחלים שזקנו ושערו היו מדולדלים וקסדור אחד ראהו ושאל מה טיבו של זה ואמרו לו שהוא בכור שאינו נשחט אלא אם יש בו מום והוא נטל רומח וצרם את אזנו וחכמים התירוהו ואותו קסדור הלך ועשה כך לבכורות נוספים ואסרו אותם, ופעם תינוקות שיחקו בשדה וקשרו זנבות טלאים זה אל זה ונפסקה זנבו של אחד מהם והוא היה בכור וחכמים התירוהו ואחרי שראו כך הלכו וקשרו זנבות של בכורות נוספים וחכמים אסרום והכלל הוא שאם עשה לדעת ישראל אסור ואם לא מותר. **גמרא** המשנה מחדשת בעכו"ם ובתינוקות שאם היינו שונים בעכו"ם שמותר כי אין חשש שיוסר אח"כ אך בתינוקות לא נתיר שמא ימשיך בכך כשיגדל ואם היינו שונים בקטנים שאין לגזור בהם משום גדול אך בעכו"ם שמתחלף בגדול נאסור קמ"ל שמותר, ורב חסדא אמר בשם רב קטינא שמותר רק באופן שאמר לו אלא א"כ היה בו מום אך אם אמר לעכו"ם אלא אם נעשה בו מום אסור שזה נראה כאילו אומר לו עשה בו מום, ורבא סובר שאם אינו מצווהו אין חילוק בין אם אמר לו היה בו מום או נעשה בו מום כי הלא עושה מעצמו.

המשנה אמרה כלל שמה שהוא לדעת אסור והכלל בא לרבות גרמא, והכלל שלא לדעת מותר בא לרבות מסיח לפי תומו.

משנה אם בכור רדף אותו ובעט בו ועשה בו מום יכל לשחטו עליו. **גמרא** רב פפא אומר שמותר רק אם בעט בו בשעת רדיפה אך אם בעט בו לאחר מכן לא, ולכאורה זה פשיטא ויש לומר שהחידוש הוא שלא נאמר שהוא בעט בו כי נזכר בצערו קמ"ל שאסור, וללישנא בתרא רב פפא אומר שלא רק בבעט בו בשעת רדיפה מותר אלא גם אם בעט בו אחר כך מותר כי הוא נזכר בצערו.

ר' יהודה אומר שמותר להטיל מום בבכור קודם צאתו לאויר העולם ורבא אומר שבגדי עושה מום באזנו ובכבש בשפתיו ויש אומרים שגם בכבש עושה באזנו שהוא יוצא דרך צדיעו.

רבא אומר שאם כשהבכור אוכל לא נראה בו המום אך כשהוא פועה הוא נראה זה מום, ולכאורה זה משנה מפורשת לקמן שחוטטים חיצוניות שנפגמו או שנגממו והפנימיות שנעקרו ולכאורה הסיבה שזה מום כי זה נראה כשהוא פועה ורב פפא אומר שאכן רבא בא לפרש את הטעם של המשנה שמדוע נעקרו פנימיות זה נחשב מום כי זה נראה כשהוא פועה.

משנה כל המומים שראויים לבא בידי אדם רועים שהם ישראלים נאמנים עליהם ורועים כהנים אינם נאמנים עליהם ורשב"ג אומר שרועה כהן נאמן על של חבירו אך לא על של עצמו, ור"מ אומר שהחשוד על דבר לא דן ולא מעיד עליו. **גמרא** נחלקו ר' יוחנן ור' אלעזר שאחד סובר שרועה ישראל שאצל כהנים נאמן שלא חששו

שיעיד שקר כדי שרבו הכהן יאכל עמו ורועה כהן שאצל ישראל לא נאמן שהוא אומר שכיון שאני טורח בו הבעלים לא ישכחו אותי ויתנו לי וכן בכהן אצל כהן חוששים לגומלים ורשב"ג אומר שנאמן על של חבירו ולא על של עצמו ור"מ סובר שהחשוד על הדבר לא דן בו ולא מעיד עליו, ואחד אמר שרועי ישראל והם כהנים נאמנים **עמוד ב** שהוא לא חשוד שהוא עושה עבור עצמו שהוא חושב שהבעלים לא יעזוב כהנים ת"ח ויתן לו ורועי כהנים שהם ישראל לא נאמנים שחוששים שהוא מעיד לו כדי שיאכל עמו, ורשב"ג אומר שנאמן על של חבירו ולא על של עצמו שלא חוששים שיעיד כדי שיאכל עמו, ור"מ סובר שהחשוד על דבר לא דן בו ולא מעיד עליו, לכאורה למ"ד שרועי ישראל והן כהנים נאמנים מוכן שר"מ בא לומר שמי שחשוד על דבר לא דן ולא מעיד בו אך אם נאמר שרועי ישראל והם כהנים לכו"ע לא נאמנים מה בא ר"מ לומר שהחשוד לא מעיד עליו, ויש לומר שנחלקו כדברי ר' יהושע בן קפוסאי שאומר שבכור שנולד אצל כהן צריך שנים מהשוק להעיד עליו ואפילו כהנים ולר"מ כהן אינו נאמן כלל, ורשב"ג אומר שאפילו בנו או בתו נאמנים ור' יוסי אומר שבני ביתו אפילו אם הם עשרה אינם נאמנים עליו, ולפ"ז מה שאמר רב חסדא בשם רב קטינא שאם נולד ספק בכור אצל ישראל צריך שנים מהשוק להעיד עליו זה כדעת ר' יהושע בן קפוסאי, ור"מ סובר שהבעלים נאמן עליו שאם לא כן איך אדם נאמן על מעשר בהמה ויש לומר שאדם נאמן כי יכל לפטור ממעשר ע"י שהיה נותן מום בכל עדרו אלא הראיה היא שבכל ספק בכור לר"מ מי יכול להעיד עליו ואין לומר שהוא סובר שאין לו תקנה שהרי שנינו שר' יוסי אמר שכל שחליפיו ביד כהן פטור ממתנות ור"מ מחייב אלא ודאי הבעליו נאמנים עליו ורק כהנים נחשדו על מומים וישראל אינם חשודים על מומים.

ר"מ פסק כרשב"ג ורבא פסק כר' יוסי, יש להקשות שרבא אמר שאם הבעלים היו עמנו בחוץ ונכנס הבכור שלם ויצא חבול מעידים עליו אותם שבבית רואים שבני ביתו של הכהן נאמנים ויש לומר שמדובר שכל בעליו עמנו בחוץ ואחרים מעידים על כך והחידוש הוא שלא חוששים שהרועה הטיל בו מום, וההלכה כרשב"ג, ודוקא בנו ובתו אך אשתו לא נאמנת כי אשתו כגופו.

רב פפא מקשה לאביי לר"מ שכהן חשוד על בכורות ור"מ סובר גם שמי שחשוד לדבר אחד הוא חשוד לכל התורה א"כ כהנים לא ידונו כלל והרי כתוב ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע,

דף לו ויש לומר שאמנם ר"מ חשש שהם יטילו מום אך החזיק אותם כמטילי מום.

נחלקו אם עד מפי עד מועיל לעדות בכור, רב אסי אסר ורב אמי התיר והקשה רב אסי הרי שנו אצל בית מנשה שעד מפי עד כשר רק לעדות אשה, ויש לגרוס בדבריו שעד מפי עד כשר לעדות שהאשה כשרה לה, ורב יימר התיר עד מפי עד בבכור ומרימר קרא עליו יימר מתיר בכורות, ולהלכה עד מפי עד כשר בעדות בכור.

ר' **אילעא** אומר שאם לא החזיקו בו שהוא בכור ואחד ואמר שהוא בכור ומומו עמו נאמן ולכאורה שנינו שאשה שאמרה אשת איש הייתי וגרושה אני נאמנת שהפה שאסר הוא הפה שהתיר, יש לומר ששם היינו אומרים שהיא יכולה לשתוק אך כאן הוא חייב לומר שהרי זה קדשים בחוץ וזה לא נקרא הפה שאסר, קמ"ל שמשום קדשים היה מספיק לעשות בו מום ניכר ולאכלו בחוץ, ומר בר רב אשי משה מהמקרה שאדם השכיר חמור לחבירו ואמר לו אל תלך בדרך הנהר פקוד שיש שם מים אלא בדרך נרש שאין שם מים והוא הלך בדרך נהר פקוד ומת החמור ואמר השוכר אכן הלכתי בדרך נהר פקוד אך לא היה שם מים, אמר רבא שהוא נאמן כי מה לו לשקר שהוא יכל לומר הלכתי בדרך נרש, ואביי אומר שזה מינו במקום עדים שהרי יודעים שיש מים בדרך נהר פקוד, ויש לומר שבדרך נהר פקוד ידוע שיש מים אך אצלינו הרי יש מום אלא שחוששים שהוא הטיל אותו ובמקום חשש כזה יש לו נאמנות במיגו, ורבינא אמר שמועה זו בלי שמות ורבא זוטא אמר לו שאנו שמענו את זה בשם ר' אילעא.

לר' **צדוק** היה בכור והוא הטיל לו שעורים בסל של ערבה קלופה וכשהוא אכל נסדקו שפתיו והוא בא לפני ר' יהושע והוא אמר האם יש לחלק בין חבר לעם הארץ אמרלו ר' יהושע שכן והוא שאל את ר"ג ור"א אמר שאין לחלק בין חבר לעם הארץ אמר לו הרי ר' יהושע התיר לי אמר לו המתן עד שיבואו בעלי תריסים לכאן וכשנכנסו הת"ח שאל השואל ור' יהושע אמר שאין לחלק בין חבר לעם הארץ אמר לו ר"ג הרי משמך אמרו שכן אמר ר"ג עמוד על רגלך ויעידו בך אמר ר' יהושע אם אני חי והוא מת ניתן להכחישו אך אני והוא חי ואין חי יכול להכחיש את החי ור"ג עמד ודרש ור'

יהושע עדיין עמד על רגליו עד שכל העם ריננו ואמרו לחוצפית המתורגמן להפסיק לתרגם את דברי ר"ג והוא הפסיק.

משנה כהן נאמן לומר הראתי מום זה לחכם והוא בעל מום. **גמרא** רב יהודה אומר בשם רב שכהן נאמן לומר בכור זה נתן לי ישראל במומו שכל דבר שעתיד להתגלות אדם לא משקר בו, ורב אשי מוכיח את זה מהמשנה שכהן נאמן לומר הראתי בכור זה והוא בעל מום ולכאורה זה מצד שדבר שעתיד להתגלות לא משקרים בו, ויש לדחות ששם זה קדשים בחוץ ולא יבא לאכלו אך אינו נאמן לגבי החשד שהוא הטיל מום, ורב שיזבי מקשה ממה שנינו שאם אמר למי שאינו נאמן על המעשרות קח לי מהנאמן או מהמעשר אינו נאמן ולא אומרים שדבר שעתיד להתגלות אדם לא משקר בו, **עמוד ב** ויש לומר ששם הוא לא מפקח כי הוא יכול להשתמט ולומר שלי הוא נאמן, אך יש להוכיח מהסיפא של המשנה שאם אמר לו מאיש פלוני הוא נאמן ויש לדחות ששם יש תובע ולכן הוא מפקח לשקר, ורב ירמיה בר אבא אמר מניין ליהודה דברים אלו אני שנית לגידול והוא קבע ואמר שנאמן ישראל לומר בכור זה נתתי לכהן במומו ולכאורה ישראל ודאי נאמן ויש לומר שמדובר בקטן שהגדיל והיינו אומרים שאינו מכיר בו קמ"ל שכן, בסורא שנו כר' ירמיה שישאל נאמן ובפומבדיתא שנו כלישנא קמא שאפילו כהן נאמן וכן הלכה, ולרפרם היה בכור בפומבדיתא ונתנו לכהן בלי מום ואותו כהן הטיל בו מום וכשרפרם נחלש בעיניו הוא הביא לו לראות ואמר לו שבכור זה נתן לו ישראל במומו, ורפרם פתח עיניו בכח והכירו בשקרו והוא אמר לו וכי לא אני נתתי לך ובכ"ז רפרם לא החמיר בזה שהוא אמר שרק הוא היה חצוף ושאר האנשים לא מוחזקים בחוצפה.

לרב **אשי** הגיע בכור עם מום שרוע והוא אמר שאין לחוש בו בין בכהן ובין בישראל שהרי מומו עמו ורבינא אמר לו אולי הוא ישראל ורב יהודה אמר שלא רואים בכור לישראל אם אין כהן עמו שמא הוא יאכל בעצמו, אמר רב אשי שרב יהודה דיבר רק לענין קדשים בחוץ שרק כהן לא נחשד על כך אך כאן שזה מום מובהק שמביאים אותו לחכם רק מפני כבודו ואם הוא מקפיד על כבוד החכם ודאי אין לחשוש שהוא יעשה איסור גמור.

משנה הכל נאמנים על מומי מעשר. **גמרא** הטעם לכך הוא שיש מינו שהוא יכול להטיל בו מום מתחילה, אך יש לדחות שאינו יודע מי יצא ואין לומר שהוא יוציא אותו בראש העשרה שהרי נאמר לא יבקר בין טוב לרע אלא שהוא יכול להטיל מום בכל העדר.

משנה אם נסמא הבכור בעינו או שנקטעה ידו או נשברה רגלו ישחט על פי שלושה בני הכנסת אף שאינם חכמים, ור' יוסי אומר שגם אם יש שם כ"ג אנשים אינו נשחט אלא על פי מומחה. **גמרא** ר' שמלאי ור' יהודה נשיאה אמרו בשם ריב"ל ויש אומרים שר' שמלאי וריב"ל אמרו בשם ר' יהודה נשיאה שהתרת בכור בחו"ל היא גם על פי שלושה בני הכנסת ואמר רבא שזה רק במומים מובהקים, ולכאורה שנינו כך להדיא במשנתנו, ויש לומר שבחו"ל הם נאמנים גם במומים שאינם מובהקים וכתוב מובהקים לחדש את כוחו של ר' יוסי קמ"ל שרק במומים מובהקים, ור' יהודה אמר בשם ר' ירמיה ספק שאמר בשם רב וספק שאמר בשם שמואל שג' מתירים בכור במקום שאין מומחה ולכאורה זה כתוב במשנתנו ויש לומר שהיינו אומרים שהמשנה דברה אפילו במקום שיש מומחה קמ"ל שרק כשאין מומחה, ור' חייא בר עמרם אמר שג' מתירים בכור במקום שאין מומחה ולהוציא מדעת ר' יוסי, וג' מתירים נדר כשאין חכם.